

Ауыл шаруашылығы санағының нұсқаушы-бақылаушысының

ЖАЗБА КІТАПШАСЫ

I-кезең

Облыс (республикалық маңызы бар қала) _____

Аудан, облыстық немесе аудандық маңызы бар қалалар _____

Ауылдық (селолық), кенттік округ _____

Қалаішілік аудан _____

№ _____ нұсқаушылық учаскесі

Нұсқаушы-бақылаушының тегі, аты, әкесінің аты _____

№ _____ санақ бөлімі

Санақ бөлімі меңгерушісінің тегі, аты, әкесінің аты _____

Санақ бөлімінің мекен-жайы _____

Телефоны _____

Нұсқаушы-бақылаушы алған және өткізген санақ құжаттары мен кеңсе керек-жарақтарының тізбесі

дана

P/c	Материалдар тізбесі	Алынғаны (санақ бөлімінің меңгерушісі толтырады)	Есептеу учаскелері бойынша сұхбат жүргізушілерге берілгені					Өткізілгені (нұсқаушы-бақылаушы толтырады)				Ескерту (нұсқаушы- бақылаушы- ның қосымша алғандары және т.с.с.)
			есептеу учаскелерінің нөмірлері					барлығы	соның ішінде			
									толты- рылғаны	бүлін- гені	пайда- ланыл- мағаны	
A	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Санақ парақтары:											
	• 1өш-нысаны - ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірумен, өңдеумен және сақтаумен айналысатын заңды тұлға											
	• 2өш-нысаны - шаруа (фермер) қожалығы											
	• 3өш-нысаны - қалалық және ауылдық жердегі үй шаруашылығы, саяжай учаскесі											
2	Ілеспе бланк											
3	Санақ бөлімі бойынша жиынтық ведомость											
4	Нұсқаушы-бақылаушының жазба кітапшасы									x	x	
5	Сұхбат жүргізушінің жазба кітапшасы									x	x	
6	Санақ нысандарының санақ парақтарын толтыру жөніндегі нұсқаулықтар.								x	x	x	
7	Сөздік								x	x	x	
8	Анықтамалық								x	x	x	
9	Ақпараттық хат								x	x	x	
10	Нұсқаушылық және есептеу учаскелерінің сызбалық жоспары (картасы)								x	x	x	
11	Нұсқаушылық аумақтарындағы және есептеу учаскелеріндегі барлық санаттағы ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілердің тізімдері								x	x	x	
12	Нұсқаушы-бақылаушының куәлігі								x	x	x	
13	Сұхбат жүргізушінің куәлігі								x	x	x	
14	Портфель								x	x	x	

P/c	Материалдар тізбесі	Алынғаны (санақ бөлімінің меңгерушісі толтырады)	Есептеу учаскелері бойынша сұхбат жүргізушілерге берілгені					Өткізілгені (нұсқаушы-бақылаушы толтырады)			Ескерту (нұсқаушы- бақылаушы- ның қосымша алғандары және т.с.с.)	
			есептеу учаскелерінің нөмірлері					барлығы	соның ішінде			
			2	3	4	5	6		толты- рылғаны	бүлін- гені		пайда- ланыл- мағаны
A	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
15	Калькулятор								x	x	x	
16	Кеңсе керек-жарақтары:											
	• шарикті қаламсап								x	x	x	
	• стержень								x	x	x	
	• қарындаш											
	• өшіргіш								x	x	x	
	• ұштағыш								x	x	x	
	• бланк астына қойылатын қатты төсеніш								x	x	x	
	• есеп қызметкеріне арналған папка								x	x	x	

Бердім _____

санақ бөлімі меңгерушісінің қолы, аты-жөні, күні

Алдым _____

нұсқаушы-бақылаушының қолы, аты-жөні, күні

Өткіздім _____

нұсқаушы-бақылаушының қолы, аты-жөні, күні

Қабылдадым _____

санақ бөлімі меңгерушісінің қолы, аты-жөні, күні

“Қазақстан Республикасында бірінші ұлттық ауыл шаруашылығы санағын жүргізу туралы” Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1999 жылғы 24 сәуірдегі № 463 қаулысына және “Қазақстан Республикасында бірінші ұлттық ауыл шаруашылығы санағын әзірлеу, жүргізу және материалдарын өңдеу туралы” 2000 жылғы 2 маусымдағы № 830 қаулысына сәйкес бірінші ұлттық ауыл шаруашылығы санағы жүргізіледі. Статистикалық байқау бірліктері (санақ объектілері) ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілер болып табылады. **2006 жылдың 10 тамызымен 4 қыркүйегі аралығында ауыл шаруашылығы санағының I-кезеңі жүргізіледі.** Ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілердің пайдаланымындағы жердің нақты бары, ауыл шаруашылығы дақылдарының, жеміс-жидек екпелерінің және жүзім дақылдарының егістігі, тыңайтқыштар енгізу туралы мәліметтер, инфрақұрылым санаққа алынады.

Санақ объектілерінің түрлі санаттары бойынша санақ парақтарын толтыру мынадай нысандар бойынша жүргізіледі:

Ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілер санаттарының атауы	Тізімнің №	Санақ парағының нысаны
Ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірумен, өңдеумен және сақтаумен айналысатын заңды тұлға	№1	1өш
Шаруа (фермер) қожалығы	№2	2өш
Ауылдық және қалалық жердегі үй шаруашылығы, саяжай учаскесі	№3, №4	3өш

Осылайша, ауыл шаруашылығы санағы барысының **I-кезеңінде** 3 түрлі санақ парақтары пайдаланылатын болады: **1өш, 2өш, 3өш**. Мәліметтерді санақ парақтарына енгізу бойынша түсіндірмелер ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілердің түрлі санаттары бойынша санақ парақтарын толтыру жөніндегі нұсқаулықтарда келтіріледі.

Ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілердің түрлі санаттары үшін мәліметтерді жинаудың келесі әдістері қолданылады:

- заңды тұлғалар бойынша санақ парақтарын өзі толтыру әдісімен респондент тікелей өзі толтырады (1өш-нысананың бланкілерін сұхбат жүргізушілер санақ объектілеріне жеткізеді);
- санақтың басқа объектілері бойынша – респонденттердің айтуы бойынша сұхбат жүргізушілердің сауалдама жүргізу әдісімен.

Санақ парақтарын толтыру санаққа алынатын шаруашылық иесінің (басшысының) еркімен мемлекеттік немесе орыс тілдерінде жүргізіледі.

Санақ жүргізу кезінде шаруа (фермер) қожалығының басшысы (мүшесі); үй шаруашылығының басшысы; саяжай учаскесінің иесі немесе оның отбасының мүшесі сұралушы адам болып табылады.

Сауалдама жүргізуді ауыл шаруашылығы санағының объектілерін аралау және санақ парақтарын сұралғандар сөзінен толтыру әдісімен уәкілетті қызметкерлер (сұхбат жүргізушілер) арнайы жүргізеді.

Ауыл шаруашылығы санағының нұсқаушы-бақылаушысының міндеттері

Нұсқаушы-бақылаушы сұхбат жүргізушілердің жұмысын басқарады, санаққа дайындық жұмыстарын уақытылы және дұрыс ұйымдастыруға, санақты ұйымдастыруға және жүргізуге жауапты, өз нұсқаушылық учаскелерінде ауыл шаруашылығы тауар өндірушілерінің санақта толық қамтылуын (ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілердің тізіміне сәйкес), сұхбат жүргізушілердің сауалдаманы және мәліметтерді жинауды дұрыс жүргізуін, өз учаскесінде алған санақ материалдарының сапасын, алынған ақпараттың құпиялылығын сақтауды қамтамасыз етеді.

Санақ кезеңінде толтырылған санақ парақтары нұсқаушылық учаскесінде сақталуы қажет.

Жазба кітапша нұсқаушы-бақылаушы үшін санақты дұрыс ұйымдастыруда қосымша материал болып табылады.

Нұсқаушы-бақылаушы **2006 жылдың 4 тамызынан 7 қыркүйегі аралығында** жұмысқа тартылады.

Нұсқаушы-бақылаушының осы кезең ішіндегі міндеттері:

Санақ алды кезеңінде:

2006 жылдың 4 тамызында нұсқамадан және алған білімі бойынша тексеруден өтуі қажет.

2006 жылдың 5-6 тамызында нұсқаушы-бақылаушы санақ бөлімінің меңгерушісімен бірлесіп, сұхбат жүргізушілерді іріктеуді ұйымдастырады.

2006 жылдың 7-8 тамызында нұсқаушы-бақылаушы өзінің нұсқаушылық учаскесіне бекітілген сұхбат жүргізушілердің білімін тексеруге қатысуы тиіс. Нұсқама аяқталғаннан кейін нұсқаушы-бақылаушы санақ бөлімінің меңгерушісінен өзінің нұсқаушылық учаскесінің сызбалық жоспарын, нұсқаушылық учаскесі аумағындағы барлық санаттағы ауыл шаруашылығы тауарларын

өндірушілердің тізімдерін, нұсқаушы-бақылаушының жазба кітапшасын, нұсқаушы-бақылаушының куәлігін, “Нұсқаушы-бақылаушының жазба кітапшасында” белгіленген тізбеге сәйкес басқа да санақ құжаттары мен кеңсе керек-жарақтарын алып, алған материалдарымен, өзінің нұсқаушылық учаскесінің сызбалық жоспарымен және шекараларымен мұқият танысып, туындаған мәселелер бойынша санақ бөлімінің меңгерушісінен түсіндірмелер алады. Өз нұсқаушылық учаскесіне кіретін барлық есептеу учаскелеріндегі санақ объектілерінің шекаралары мен құрамын анықтайды.

Алдын ала аралап шықпас бұрын нұсқаушы-бақылаушы:

1. Санақ бөлімі меңгерушісінің нұсқауларына сәйкес есептеу учаскелері бойынша санақ құжаттарын бөлуі тиіс.

2. Нұсқаушы-бақылаушының жазба кітапшасындағы:

- “Нұсқаушы-бақылаушы алған және өткізген санақ құжаттары мен кеңсе керек-жарақтарының тізбесі” 1-кестенің 2-6-бағандарын;

- “Нұсқаушылық учаскесіндегі сұхбат жүргізушілердің тізімі” 2-кестені толтыруы қажет.

“Нұсқаушылық учаскесіне кіретін заңды тұлғалардың, шаруа (фермер) қожалықтарының, үй шарушылықтарының, саяжай учаскелерінің саны” 3-кестені және “Ауыл шаруашылығы санағын жүргізу кезіндегі есепке алу журналы” 5-кестенің бірінші 4-бағандарын санақ бөлімінің меңгерушісі толтырады.

3. Сұхбат жүргізушінің жазба кітапшасындағы:

- “Сұхбат жүргізуші алған және өткізген санақ құжаттары мен кеңсе керек-жарақтарының тізбесі” 1-кестенің 1-бағанын;

- “Есептеу учаскесіне кіретін санақ объектілерінің тізімі” 2-кестенің А және 1-4-бағандарын нұсқаушы-бақылаушының жазба кітапшасынан және өз нұсқаушылық учаскесі бойынша барлық санаттағы ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілер тізімдерінен “Нұсқаушылық учаскесіне кіретін заңды тұлғалардың, шаруа (фермер) қожалықтарының, үй шарушылықтарының, саяжай учаскелерінің саны” 3-кесте негізінде толтыруы қажет.

“А” бағаны бойынша ауылдық (селолық) округтің атауы, елді мекеннің немесе қалалық ауданның типі және толық атауы толтырылады;

1-бағанда тұтастай округ бойынша, сосын әрбір елді мекен бойынша ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілердің барлық санаттары бойынша санақ бірліктерінің саны толтырылады

2-бағанда – тізім бойынша объектінің нөмірі жазылады;

3-бағанда – заңды тұлғалардың, шаруа фермер қожалықтарының, саяжай кооперативтерінің толық атауы, ал үй шаруашылықтары және саяжай учаскелері үшін – үй шаруашылығы басшысының немесе саяжай учаскесі иесінің тегі, аты, әкесінің аты жазылады;

4-бағанда – мекен-жайы жазылады.

Тұтастай округ бойынша ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілердің барлық санаттары бойынша санаққа алынатын объектілердің саны осы округке кіретін барлық елді мекен бойынша объектілердің жиынтығына тең болуы тиіс.

4. Әрбір портфель үшін таңба қағаз толтырылып, портфельдердің қалталарына салынуы тиіс.

Сұхбат жүргізушілер учаскелерге шықпастан бұрын, нұсқаушы-бақылаушы оларға санақ құжаттарының жинағы бар портфельдер мен құралдар беруі қажет.

Нұсқаушы-бақылаушы **2006 жылдың 9 тамызында:**

- өз учаскесіндегі ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілерді алдын ала аралап шығуды ұйымдастыруды қамтамасыз етуі және оған қатысуы тиіс;

- әрбір сұхбат жүргізушінің толтырған жазба кітапшасының сапасына ерекше көңіл бөлуі қажет және олардың алдын ала аралап шығуды уақытылы және дұрыс жүргізуін бақылауы тиіс.

Нұсқаушы-бақылаушы сұхбат жүргізушілерге түрлі себептермен санаққа қатысудан бас тартқан адамдардан қажетті ақпарат алу кезінде жәрдемдесуі тиіс. Бұл жағдайларда нұсқаушы-бақылаушы сұралушы адамға барып, жүргізіліп жатқан жұмыстың маңыздылығын түсіндіріп, оны санаққа қатысуға көндіруге тырысуы қажет.

Алдын ала аралап шығу аяқталғаннан кейін сұхбат жүргізушілердің жазба кітапшалары бойынша ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілердің санын есептеу учаскесінің тізімімен салыстырып тексеріп, қажет болған жағдайда санақ бөлімі меңгерушісімен келісіп, өзгерістер енгізеді.

Санақ кезеңінде:

2006 жылдың 10 тамызынан 4 қыркүйегі аралығында санақ жүргізу кезінде нұсқаушы-бақылаушы:

Санақ алдында сұхбат жүргізушілермен қысқа кеңес өткізуі қажет, онда санақ құжаттамасын санақтың тиісті бланкілерін толтыру жөніндегі нұсқаулықтарға сәйкес толтыру бойынша оларға қойылатын негізгі талаптарды естеріне салуы тиіс.

- Санақ басталған күні нұсқаушылық учаскесінің барлық сұхбат жүргізушілері санаққа кіріскендігін белгілеуі тиіс. Сұхбат жүргізушілердің біреуі жұмысқа шықпай қалған жағдайда оның себебін анықтап, қажет болған жағдайда оны резервтегі сұхбат жүргізушімен алмастырып, ол сұхбат жүргізушімен нұсқама өткізіп, оны есептеу учаскесінің шекарасымен таныстыруы қажет.

- Санақтың бірінші күнінің соңында сұхбат жүргізушілермен бірге санақ парақтарын толтыру кезінде жіберілген қателерді талқылап, нұсқаулықтың сұхбат жүргізушілерге түсініксіз болған ережелерін түсіндіруі қажет. Басқа сұхбат жүргізушілер қайталамас үшін жекелеген сұхбат жүргізушілер жіберген, қайталанып келетін қателерді әрбір сұхбат жүргізушіге жеткізуі тиіс.

- Сұхбат жүргізушілердің жұмысын күн сайын бақылап тұруы қажет және қалыпты жұмыс жағдайын және сұхбат жүргізушілердің санақ бланкілерін толтыру тәртібі туралы нұсқаулық нұсқауларды, есептеу учаскелері бойынша жиынтықтарды есептеуді орындауын қамтамасыз ететін шаралар қолдануы тиіс.

- Толтырылған санақ парақтарын сұхбат жүргізушілерден күн сайын қабылдап, сұхбат жүргізушінің толтырған бланкілерінің дұрыстығын тексеру мақсатында санақ парақтарының дұрыс толтырылғандығы күмәнді объектілер бойынша респонденттердің оннан бір бөлігіне күн сайын аула аралай бақылап шығуы тиіс.

- Өзінің жазба кітапшасының “Ауыл шаруашылығы санағын жүргізу кезеңіндегі есепке алу журналы” деген 5-кестесін сұхбат жүргізушіден алған қорытынды деректер негізінде **күн сайын толтырып отыруы тиіс.**

- Сұралған ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілердің (объектілердің) саны және санақ бөлімі бойынша жиынтық ведомості толтыру үшін жер учаскелерінің алаңы туралы жиынтық деректерді санақ бөлімінің меңгерушісіне **күн сайын хабарлап тұруы тиіс.**

- Әрбір сұхбат жүргізушінің толтырған бланкілерінің дұрыстығын күн сайын тексеріп тұруы тиіс. Толтырылған санақ бланкілерінен қате тапқан жағдайда сұхбат жүргізушінің қатені түзетуін талап етуі тиіс, кейбір жағдайларда жекелеген санақ бірліктеріне қайта барып қайтуға тура келеді.

Санақ бланкілерінің дұрыс, айқын, толық толтырылуына және бөлімдерін толтыруда логикалық байланыстың болуына ерекше көңіл бөлу керек.

Сұхбат жүргізушілердің санақ бланкілерінің тиісті бөлімдерін толтыру бойынша нұсқаулықты нақты орындауын талап ету қажет.

2006 жылдың 5 - 6 қыркүйегінде нұсқаушы-бақылаушы әрбір сұхбат жүргізушімен бірлесе отырып, іріктеп бақылау мақсатында аралап шығуы, барлық ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілердің санақта толық қамтылуын, санақ объектілері бойынша күмәнді деректердің дұрыстығын тексеріп, анықтауы тиіс. Қажет болған жағдайда иесінің келісімімен санаққа алынатын объектілерді қайта есептеп, оларды көріп шығуға болады.

Сұхбат жүргізуші қалдырып кеткен, қате жазған барлық үй шаруашылықтары туралы “Нұсқаушы-бақылаушының жазба кітапшасындағы” “Сұхбат жүргізушілердің бақылау мақсатында аралап шығуы кезіндегі жұмысын тексеру нәтижелері” деген 4-кестеде жазылуы тиіс.

Есептеу учаскелері бойынша деректерді олардың нөмірлері бойынша ретімен жазу қажет.

Бақылау мақсатында аралап шығуды есепке ала отырып, санақ қорытындыларын жасағаннан кейін нұсқаушы-бақылаушы сұхбат жүргізушілерден толтырылған санақ парақтары бар портфельдерді, сұхбат жүргізушілердің жазба кітапшаларын, сондай-ақ пайдаланылмаған және бүлінген құжаттамаларды және кеңсе керек-жарақтарын алу тиіс.

Әрбір есептеу учаскесі бойынша толтырылған санақ парақтарының санын сұхбат жүргізушінің жазба кітапшасындағы деректермен есептеп, салыстыруы тиіс.

Нұсқаушы-бақылаушы бір ілеспе бланкіні портфель үшін толтырады, егер есептеу учаскесіне бір елді мекен немесе елді мекеннің бір бөлігі кіретін болса. Ал, егер бір есептеу учаскесіне екі немесе бірнеше елді мекен кірсе, онда ілеспе бланк осы есептеу учаскесіне кіретін әрбір елді мекенге жеке толтырылады, сонда портфельдің нөмірі портфельдегі әрбір ілеспе бланкіде қайталанып, мұндай ілеспе бланкілер ЭАОС-тағы елді мекеннің коды бойынша ерекшеленеді.

Ілеспе бланкіде ЭАОС, санаққа алынған объектілердің саны толтырылады:

- ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірумен, өңдеумен және сақтаумен айналысатын заңды тұлға;
- шаруа (фермер) қожалығы;
- үй шаруашылығы;
- саяжай учаскесі.

Өзінің жазба кітапшасының “Нұсқаушы-бақылаушы алған және өткізген санақ құжаттары мен кеңсе керек-жарақтарының тізбесі” 1-кестесінің 7-10-бағандарын сұхбат жүргізушілердің жазба кітапшаларының 1-кестесінің 2-5-бағандарын толтыруы тиіс. “Нұсқаушы-бақылаушының жазба кітапшасының” 1-кестесінің 7-10-бағандарының мәндері тиісінше “Сұхбат жүргізушінің жазба кітапшасының” 1-кестесінің 2-5-бағандарының жиынтығына тең.

2006 жылдың 7 қыркүйегінде нұсқаушы-бақылаушы сұхбат жүргізушілердің куәліктерін, санақ парақтары мен ілеспе бланкісі бар портфельдерді, есептеу бойынша пайдаланылмаған және бүлінген санақ парақтарын, нұсқаушы-бақылаушының жазба кітапшасындағы тізбеге сәйкес санақ бөлімінде берілген басқа да құжаттарды, кеңсе керек-жарақтарын, нұсқаушы-бақылаушының куәлігін санақ бөлімінің меңгерушісіне тапсырады.

Нұсқаушы-бақылаушы:

- ауыл шаруашылығы санағы кезінде алынған ақпаратты жария етпеу керек екенін;
- санақ құжаттары мен материалдық-шаруашылық құралдарды алған сәтінен бастап, өткізгенге дейін оларға жауапты екенін есіне сақтауы тиіс.

Анықтамалық деректер

1. 100 сотық = 10000 шаршы метр = 1 га;
10 сотық = 1000 шаршы метр = 0,1 га;
1 сотық = 100 шаршы метр = 0,01 га;

2. 100 кг = 1 центнер
10 центнер = 1 тонна

